

Alkotmánybíróság

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 0 1 0 9 9 - 5 / 2019
Érkezett:	2019 OKT 30.
Példány:	1
Kezelőiroda:	
Melléklet:	0 db

ügyszám: IV/1099-4/2019

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2019. március 06. napján kelt és 2019. május 03. napján kézhez vett, Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbenső ítélete (továbbiakban: Kúria közbenső ítélete) alaptörvény ellenességét az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg, és az elsőfokon eljáró Jászberényi Járásbíróság 5.P.20.619/2015/61 sorszámú ítéletét és a másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.203/2017/5 sorszámú ítéletét hatályában tartsa fenn.

Kérelmem indokolását részben az alábbiak szerint módosítom, minden egyebet változatlanul fenntartva az alábbiakat adom elő hiánypótlásként

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

- a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése
- b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A rPp 3.§ (3) bekezdése szerint: A jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkészített voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.

Jelen perben a bizonyítási terhet, mind az első mind a másodfokon eljáró bíróság a feleprestől kérte. Ezzel szemben a Kúria ítéletében tényként kezelte, hogy a felperesi kötelesrész igény átszállt. A Kúria által felhívott XIX. századi Kúriai gyakorlat is ismerte azonban, hogy bizonyos esetekben a kötelesrész iránti igény nem szállhat át (pl: elévülés, vagy arról a jogosult még életében lemondott).

A perben elhangzott, hogy III.r. és IV.r. alperesek szülei beszéltek a felperesi jogelőddel, tájékoztatták arról, hogy az örökhagyó után végrendelet maradt, melyben az alpereseket jelölte meg örökösként, melyet a felperesi jogelőd elfogadott, belenyugodott és nem nyilatkozott semmiféle igényről az elhunyt fia hagyatékával szemben.

A felperesi jogelőd igényérvényesítési szándékát a felperes nem bizonyította az I. és II. fokú bírósági eljárások során.

A bizonyítási teher és kötelezettség szabályainak helytelen alkalmazása okán az ítéletét hatályon kívül kellett volna helyezni (BH 2006.192.) A jogerős Kúriai ítélet ugyanis a korábbi téves bizonyítási teher kiosztása és a Kúria azt megfordító határozata okán elzárja alpereseket attól, hogy alapvető jogukkal, a jogorvoslati jogukkal éljenek (mind az első mind a másodfokú ítélet a felperesi keresetet elutasította, ezért alperesek sosem fellebbeztek.)

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A hiánypótlásra felhívó levelet 2019. október 2-án vettük kézhez, a benyújtási határidő megtartásra került.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A Kúria közbenső ítélete sérti a jogorvoslathoz, tisztességes eljáráshoz való jogot. A bizonyítási teher megfordítása okán a Pp. jogorvoslati rendszere kiüresedik, hiszen a Kúria ítélete jogerős. A Kúria döntése érdemben hat ki a felek közötti jogviszonyra, mégpedig akként, hogy azt végső fórumként, de mintegy az első fokú bíróság szerepet átvéve – bizonyítási teher újraosztása nélkül – elfogadva a felperesi álláspontot, alperesekre marasztaló ítéletet hoz, mellyel szemben alpereseknek nincs jogorvoslati lehetőségük. Alapvető alkotmányjogi jelentősége abban áll, hogy a Kúria saját határozatában többször is kimondta felülmérlegelésnek a felülvizsgálati eljárás során nincs helye. Bizonyítási teher kérdése körében, azt megfordítva szakít a korábbi gyakorlatával és nem elutasítja a felülvizsgálati kérelmet, de még csak hatályon kívül sem helyezi a korábbi ítéleteket új eljárásra utasítva az eljárás első fokú bíróságot, hanem elvonva a bizonyítási, a jogorvoslati lehetőséget alperesektől, érdemben a korábbi ítéletekkel szembemenő döntést hoz. A határozata indokolásából pedig nem derül ki, miért szakít a rPtk alapján kialakult bírói gyakorlatával a kötelesrész intézményének az érvényesíthetősége kapcsán, pusztán azért mert az 1800-as években a Kúria eltérő álláspontra helyezkedett. Ismételten megjegyzem a XIX században a Kúria elismerte, hogy vannak olyan esetek mikor ez a jog nem érvényesíthető a kötelesrészre jogosult jogutóda által, a XIX században a Kúriai döntés azonban ezen már túllépett anélkül, hogy e körben indokolta volna, miért lenne szükségtelen alperesek részére bármiféle ténynek a bizonyításra lehetőséget adni. Ezen gyakorlat meghonosodása azonban alapjaiban érinti nemcsak jelen, hanem valamennyi perben a peres felek jogait.

A Kúria ítélete a felperesnek (az örökhagyó testvérének) öröklés címén jogosultságot juttatott a kötelesrészre, amely ellentmond rPTK 661.§-nak, mely kimondja, hogy „Kötelesrész illeti meg az örökhagyó leszármazóját, házastársát, bejegyzett élettársát, továbbá szülőjét, ha az öröklés megnyíltakor az örökhagyó törvényes örököse, vagy végintézkedés hiányában az lenne.” A testvért nem foglalja bele a kötelesrészre jogosultak körébe, tehát a Kúria egy olyan jogot juttatott a testvérnek, ami őt a törvény szerint nem illeti meg.

A Kúria kötelmi követelésként örökölhetőnek ítélte a kötelesrészt úgy hogy erre a jogosultságra igény kinyilvánítás nem történt meg a jogosult részéről, pedig a kötelesrész nem automatikusan jár, azt igényelni kell a jogosultnak. Mivel azt a jogosult életében nem igényelte így nem kerülhetett bele az ő hagyatékába. Másrészt a felperes viszont nem tartozik a kötelesrészre jogosultak körébe ezért a Kúria ítélete által sérül az alpereseknek a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoguk (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés)

Molnár Tamás szerint a kötelesrész „jogintézmény célja, részben a szülői gondoskodás kikényszerítése, részben pedig a családi szolidaritás kifejeződése azon a morális alapon, miszerint a családi vagyon kialakulása voltaképpen a családi együttműködés eredménye.” (<https://arsboni.hu/visszahato-hatalyu-ptk/>). Az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.” A kötelesrészre jogosult szülő életében nem tartott igényt a kötelesrészre (I. és II. fokú Bírósági Ítélet). Elhunytá után a Kúria az örökhagyó testvérét kötelesrészhez juttatta, így a kötelesrész nem céljának megfelelően realizálódik - a szülőről nem kell gondoskodni, és a hagyaték nem a családi vagyonból származik – ellenben sérti a végrendelet szerinti örökösök érdekeit és az örökhagyó vagyona feletti rendelkezési jogát is.

Ezen ítéletkezés alapvető alkotmányjogi jelentősége abban áll, hogy a Kúria döntésében nem vette figyelembe a vonatkozó jogszabályt és annak célját, és döntése precedenst teremthet a jogszabályok (661.§) és az Alaptörvény (28. cikk) figyelmen kívül hagyására.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józanésznek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

A Kúria 2019. március 6. napján kelt Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbenső ítélete sérti a felek perbeli egyenlőségét, hogy egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és bizonyítást indítványozzon, bizonyíthasson. A peres felek egyenlőségéből (polgári jogi mellérendeltségéből) tehát az következik, hogy a felperesnek és az alperesnek azonos joga legyen. Jelen esetben a téves bizonyítási teher telepítése (I. és II. fok) valamint az azt megfordító Kúria jogerős döntés minden jogi alap nélkül megkülönbözteti a peres feleket , mely alaptörvényellenes, mert jogorvoslati lehetőség nélkül zárja el alpereseket annak bizonyításától, hogy felperes nem örökölte meg az igényt. A Kúriának hatályon kívül kellett volna helyeznie mind az első mind a másodfokú bírósági határozatot és az első fokú bíróságot új eljárásra kellett volna utasítania, egyben felhívnia, hogy az alpereseknek kell bizonyítania, hogy az igény nem szállt át a felperesi jogelőd hagyatékeként. A Kúria ezzel ellentétben a jogalapot érintő döntést hozott és felperesnek adott igazat, alpereseknek esélye sem volt bizonyítani a perben.

Ezzel pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérült, mivel az alperesek – a Kúria által megfordított, I. és II. fokon eljáró bíróságok által telepített téves bizonyítási teher okán- a perben a jogaikat és kötelezettségeiket pártatlan tisztességes eljárásban nem érvényesíthették.

Másrészről, nem lehet tudni a Kúria mire alapozza azt a tényt, hogy a kötelesrész iránti igény örökölhetősége esetén a végintézkedés szerinti örökös terheli annak bizonyítása, hogy az örökgyő hagyatéka úgy nyílt meg, hogy ezen igény nem volt annak része és miért fogadja el, hogy ezen igény annak „automatikusan” része volt. Az első és másodfokon eljáró bíróság ugyanis a felperest annak is a bizonyítására kötelezték, hogy – bizonyítsa, mivel ő állítja- a jogelődje érvényesíteni is akarta a követelését. A jelenlegi bírósági gyakorlat ugyanis ezt veszi alapul és a Kúria döntése ezzel is szemben megy. Vagyis jogszabálysértésnek álcázva felülmérlegeli a helyesen kiosztott bizonyítási terhet. Erre pedig felülvizsgálati eljárásban nincs lehetősége (BH. 2002.29.) A tartási szerződés megszüntetése iránti igény is kötelmi igény, mégis ha a per nem indul meg a jogosult életében a jogutódja azt már nem érvényesítheti. A kötelesrész iránti igény is célt szolgál akárcsak a tartási és életjáradéki szerződés. Nem tisztán kötelmi, hanem öröklésjogi szabály, mivel az örökgyő és meghatározott személyi kör közötti kapcsolaton alapul. E kapcsolat azonban nem szolgálhat alapul arra, hogy egy harmadik személy automatikusan saját maga lépjen fel a jogosult helyett a saját maga részére követelve a kötelesrész címén a jogelődöt megillető összeget, anélkül, hogy legalább valószínűsítene a jogelődje ezen összeget (vagy természetbeni részt) érvényesíteni akarta volna az örökgyő örökösével szemben. Az első és másodfok ezen elvek alapján helyesen kötelezte a felperest arra, hogy bizonyítsa az igénye valóban átszállt.

A Kúria ítélete a felperesnek (az örökgyő testvérének) jogosultságot juttatott a kötelesrészre, amely ellentmond rPTK 661.§-nak, mely kimondja, hogy: Kötelesrész illeti meg az örökgyő leszármazóját, házastársát, továbbá szülőjét, ha az öröklés megnyíltakor az örökgyő törvényes örököse, vagy végintézkedés hiányában az lenne. A törvény a testvért nem foglalja bele a kötelesrészre jogosultak körébe. A felperes nem bizonyította az I. és II. fokú per során, hogy felmerő igényelte volna ezt a jogot, vagy nem lett volna még életében képes igényének valamilyen

bizonyítható módon történő kifejezésére. A kötelesrész pedig nem jár automatikusan, azt igényelni kell. Mivel a jogosult azt nem igényelte, nem lehet benne a hagyatékában.

A Kúria egy olyan jogot juttatott a testvérnek, ami őt a törvény szerint nem illeti meg. A kötelesrész nem tisztán kötelmi, hanem öröklésjogi szabály, mivel az örökhagyó és meghatározott személyi kör közötti kapcsolaton alapul. (ebbe a körbe nincs benne a testvér) E kapcsolat azonban nem szolgálhat alapul arra, hogy egy harmadik személy automatikusan saját maga lépjen fel a jogosult helyett a saját maga részére követelve a kötelesrészt.

Ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérült mivel a Kúria döntése sérti az Alpereseknek a pártatlan és tisztességes eljáráshoz való jogát és sérti az örökhagyó vagyona feletti rendelkezési jogát is.

Molnár Tamás szerint a kötelesrész jogintézmény célja, részben a szülői gondoskodás kikényszerítése, részben pedig a családi szolidaritás kifejeződése azon a morális alapon, miszerint a családi vagyon kialakulása voltaképpen a családi együttműködés eredménye. (<https://arsboni.hu/visszahato-hatalyu-ptk/>).

Az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.”

A kötelesrészt jogosult szülő életében nem tartott igényt a kötelesrészt (I. és II. fokú Bírósági Ítélet alapján). Elhunyt után a Kúria az örökhagyó testvérét kötelesrészt juttatta, pedig

- *a kötelesrész jogintézmény célja, részben a szülői gondoskodás kikényszerítése, de az elhunyt szülőről már sajnálatosan nem kell gondoskodni*
- *Másrészt célja a családi vagyon védelme, de az örökhagyó vagyona nem volt része a családi vagyonnak, nem a családi együttműködés eredménye, nem a felmenőtől származik, hanem saját erejéből feleségével (a végrendeleti örökösök nagynénjével) fele-fele arányban dolgoztak meg érte.*

A Kúria ítélete következtében a kötelesrész jogintézménye nem tölti be célját, ezáltal sérül az Alaptörvény 28. cikke is.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (előzőekben mellékelve)

Kelt: Jászberény, 2019. október 26.

Tisztelettel:

